

בין אדם לחברו

רבים הם הניבים בעברית העוסקים בקשר שבין אדם לחברו. היחס לזולת מתבטא באמצעות לשון ציורית הממחישה על-פי-רוב תכונות אופי ומושגים מופשטים אחרים בשפה כגון, כעס, חנופה, צביעות, בגידה ועוד.

איפה ואיפה

פירושו: יחס של אפליה בלתי הוגנת.

דוגמה: אל לה למדינה לנקוט גישה של איפה ואיפה בחלוקת התקציבים למוסדות החשפלה הגבוהה השונים.

מקור: "לא-יהיה לך בביתך איפה ואיפה, גדולה וקטנה" (דברים כה, יד).

אפיון המבע: אפליה, משוא פנים

עמד לימין פלוני

פירושו: עזר לו, תמך בו, סייע לו.

דוגמה: תודה לפרקליטות על שעמדה לימין המתלוננות בפרשת האנס.

אפיון המבע: תמיכה

צהבים זה לזה

פירושו: נאמר על אנשים העונים זה את זה או שאינם נמצאים ביחסים טובים זה עם זה.

דוגמה: אמנון ותמר צהבים זה לזה.

אפיון המבע: איבה, שנאה

דן אותו פרותחין

פירושו: העביר עליו בקרת קשה, נזף בו קשות.

דוגמה: מבקר המדינה דן את השר פרותחין על התנהלותו בפרשת המנויים הפוליטיים.

אפיון המבע: פצע

טל קורה מבין עיניך

פירושו: נאמר למי שהוכיח את האחר על חטא שהוא בעצמו חטא או על שגיאה שהוא עצמו שגה. בדק את התנהגותך לפני שאתה מבקר אחרים.

דוגמה: "טל קורה מבין עיניך", הטיחה הקרן בנאשם לאחר שבקר אותה על התנהגותה.

מקור: "תמהני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה, אם אמר לו: טל קיסם מבין שניך, אמר לו: טל קורה מבין עיניך!" (ערכן טז:).

אפיון המבע: צביעות

גם: פל הפוסל – במומו פוסל.

כבשת הרש

פירושו: פנוי לדבר היקר היחיד שיש לו לאדם שנגזל ממנו או שזוממים לגזול אותו.

דוגמה: שר הרוחה, יצחק הרצוג, אמר: "הקפאת קצבאות היילדים היא שערוויה גדולה שאין גדולה ממנה ואני מקנה שהועדה תבטל את רע הגזרה, שפמון כגזלת כבשת הרש" (22.11.10 Ynet).

מקור: על-פי המשל שהציג נתן הנביא לדוד המלך (שמואל ב יב, א-ד).

אפיון המבע: גזלה

לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב

פירושו: כל אחד דרכו להתחבר עם הדומים לו (על פי רב נאמר בחוראה שלילית).

דוגמה: נשיא איראן אחמדינז'אד הגיע אֶתְמוֹל ללבנון שם נפגש עם עמיתו, חסן נצראללה, מנהיג חזבאללה. לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב.

מקור: לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב, אלא מפני שהוא מינו (בבא קמא צב:).

אפיון המבע: התאמה בין-אישית

גם: מצא מין את מינו.

מלחך פנכה

פירושו: פנוי בוז ונגאי לאדם חנפן ומתרפס.

דוגמה: משה קדם בתפקיד רק בזכות היותו מלחך פנכה. לא לחנם מכנים אותו בעבודה "הפודל של הבוס".

מקור: ארמית ל"מלכק צלחות" (פסחים מט:).

אפיון המבע: חנפה

וישמון שרון ויבעט

פירושו: נאמר על מי שהתחיל לנהג בגסות ובכפיות טובה לאחר שעלה לגדלה.

דוגמה: הרב עובדיה יוסף פגס הבקר את חברי סיעת ש"ס ותקף באזניהם בחריפות את שרון: "וישמון שרון ויבעט. הנבואה שיהפך לראש פחי הזבל התקיימה" (אילן מרסיאנו 24.2.2003 Ynet).

מקור: שרון במקרא הוא פנוי מליצי לעם ישראל: "וישמון שרון ויבעט, שמנת עבית כשית" (דברים לב, טו).

אפיון המבע: כפיות טובה